

ZAHRAJTE SI
RAGBY

JAN MACHÁČEK, RADIM JEBAVÝ

Grada Publishing

ZAHRAJTE SI RAGBY

Jan Macháček, Radim Jebavý

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 601
jako svou 8570. publikaci

Fotografie Miroslav Šneberger, pokud není uvedeno jinak
Fotografie na přední obálce Miroslav Šneberger, ilustrace Jan Macháček
Odpovědný redaktor Martin Jun
Jazyková korektura Ondřej Kučera
Grafická úprava a sazba Jaroslav Kolman

Počet stran 232
První vydání, Praha 2023
Vytiskla tiskárna FINIDR, s.r.o., Český Těšín

© Grada Publishing, a.s., 2023
Cover Photo © Depositphotos/angy_ple@hotmail.com

ISBN 978-80-247-4947-1 (ePub)
ISBN 978-80-247-4946-4 (pdf)
ISBN 978-80-271-3223-2 (print)

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

Obsah

Úvod	10
O hře ragby	11
Ragby a jeho verze	11
Historie ragby	14
Současné světové ragby	16
Ragby v České republice	19
Ragbyové sedmičky	20
Kde a jak si ragby zahrát v Česku?	22
Ragbyové hodnoty	23
Principy a pravidla ragby	25
Herní principy	25
Základní pravidla ragby	28
Hřiště	30
Ragbyový míč	32
Než se pustíme do hry	35
Bezpečnost na prvním místě	36
V jakém věku s ragby začít?	37
Jak se připravit na hraní ragby	39
Obecně o tréninku ragby	41
Jak účelně trénovat ragby	41
Uvedení do ragby pomocí čtyřech principů	42
Co trénovat v jakém věku, senzitivní období rozvoje	43
Nebezpečí plynoucí ze hry a jak jim předcházet	46
Dovednosti a herní činnosti	49
Držení míče a manipulace s míčem	49
Přihrávky a jejich příjem	51
Kopání, výkopy a rozehrání	56
Skládání	63

Boj o míč, ruck, maul	67
Mlýn	72
Autové vhazování	75
Otevřená hra	78
Obrana	85
Herní pozice v patnáctkovém ragby	88
Herní pozice v sedmičkách	94
Kondiční příprava v ragby	95
Pohybový základ	95
Typický průběh hry	96
Testování ragbyové kondice	97
Koordinační cvičení v ragby	98
Rychlost v ragby	101
Síla	105
Vytrvalost	111
Pohyblivost	113
Přehled základních cvičení	114
PRAKTICKÁ ČÁST	115
Zásobník her a cvičení	117
Co tento zásobník obsahuje a jak jej používat	117
Přehled her a cvičení	118
Příklady herních a tréninkových jednotek	121
Hry na úvod	141
Ragbyové bago	141
Střelnice	143
Barevné domečky	144
Na Mrazíka	146
Cirkus	147
Molekuly	148
Abecedy	149
Abeceda pohybová obecná (zvířátka, ZOO)	150
Abeceda ragbyová – dovednostní	153

Abeceda kontaktní, úpolová	156
Abeceda běžecská	160
Abeceda vrhačská	166
Abeceda kopací	168
Abeceda herních pozic	169
Cvičení pro rozvoj dovedností	172
Příhrávkové vlny proti sobě	173
Příhrávkové vlny tam a zpět (sedmičková verze)	174
Vlny kontaktní	175
Stavění obrany	176
Obrana proti vlnám	178
Boj o míč na zemi (<i>Breakdown</i>)	179
Ragbyové přetlačování (tlačení v mlýnu)	180
Naběhnutí pro příhrávku	181
Soutěž v kopání	182
Házení a chytání v autu	183
Čtverce (<i>Grids</i>)	184
Příhrávkový diamant	186
Na krále střelců	187
Signální věže	188
Ulička příhrávek	189
Ulička kontaktů	190
Ulička smrti	191
Útěk z vězení	193
Hry a cvičení pro rozvoj kondice	194
Ragbyová dráha	194
Sardinky	196
Ragbyový víceboj	196
Krysy a králíci (<i>Rats and Rabbits</i>)	197
Člunkový běh	198
Slalom – úseky	199
Těčko	200
Barevné mety	201
Přiblížení, zrcadlo	202

Jednoduché ragbyové hry	203
Australský touch (<i>Aussie Touch</i>)	203
Fidžijské bago (<i>Fiji Rondo</i>)	205
Hu-tu-tu-tu (<i>Kabaddi</i>)	206
Modelová hra (<i>Captain's Run</i>)	207
Krabí ragby	208
Malé ragby (<i>Mini Rugby, X Rugby</i>)	209
Plážové ragby (<i>Beach Rugby</i>)	210
Rybičky a rybáři (<i>Bulldog</i>)	211
Ragby na sněhu (<i>Snow Rugby</i>)	212
Ragby s ocásky (<i>Tag Rugby, Rippa Rugby</i>)	213
Ragby na dotyk (<i>Touch</i>)	214
Ragbyový baseball	215
Ragbyový golf	217
Ragbyový tenis	218
Skládání 1 na 1 (<i>Tackle and Score</i>)	219
Vlajkovaná	220
Na policajty a zloděje	221
Zaháněná	222
„Velké ragby“	224
Patnáctkové ragby	224
Sedmičky (<i>Rugby Sevens</i>)	225
Třináctkové ragby (<i>Rugby League</i>)	225
Seznam použité a doporučené literatury	227
Rejstřík	229
O autorech	232

Je 11. června 2001, tři čtvrtě na devět a my stojíme vedle sebe v řadě na trávníku stadionu Stade de France v Paříži, kde nás sleduje 80 000 lidí a běží přímý televizní přenos pro miliony diváků. Kapitán Eric Lecomte nás jednoho po druhém představuje francouzskému prezidentovi Jacquesi Chiracovi. O něco později vyběhám na trávník a bojuji za tým Clermont-Ferrand ve finále francouzského šampionátu. Je to neuvěřitelný zážitek, především proto, že jsem o ragby ještě před 15 lety nic nevěděl.

Jan Macháček
autor

Úvod

Ragby je krásný, tradiční a především všestranně zaměřený týmový míčový sport. Je celosvětově rozšířený, aktivně jej hrají miliony hráčů a hráček. Špičkové ragby je sledováno fanoušky, pořádá se v něm mistrovství světa a je součástí olympijských her.

Je oblíbené u chlapců a dívek na středních a vysokých školách po celém světě, a je proto zároveň jedním z nejlepších nástrojů výchovy mládeže. Hráči ragby jsou nadšenou komunitou, která si hodnot svého sportu váží a propaguje ho.

Tato hra je přístupná každému bez rozdílu. Dobře se uplatní mnoho různých typů hráčů – vedle urostlých jedinců jsou užiteční i menší hbití „rychlíci“ nebo takticky přemýšlející hráči a hráčky, kteří svými rozhodnutími dávají vlastnímu týmu výhodu.

S ragby není nutné začínat v mladším školním věku, nicméně je vhodným doplňkem všestranné přípravy i pro ty nejmenší.

Komu je publikace určena

Tato knížka je určena všem, kteří si chtějí ragby zahrát „jen tak“ s kamarády nebo alespoň porozumět základům hry, když ji sledují. Je vhodná pro **rodiče**, kteří mají doma malé ragbisty, aby pochopili principy hry a nácviku. Mnoho z uvedených her se hodí do přírody a na tábory, proto je vhodná pro **táborové instruktory a vedoucí**.

Trenéři všech ostatních individuálních i kolektivních sportů si mohou vybrat z her a cvičení a obohatit tak své tréninkové programy. Soubor her, cvičení a abeced je vhodný pro zařazení do školních sportovních kroužků, nejen těch zaměřených na sportovní hry. **Učitelé tělocviku** získají přehledný návod, jak ragby začlenit do výuky nebo si zahrát na školních výletech.

Část knížky se věnuje celoroční přípravě a nácviku dovedností, proto ji využijí **ragbyoví trenéři a asistenti mládeže i dospělých** nebo **studenti tělovýchovných fakult**.

Autoři se v publikaci snaží především o praktičnost a srozumitelný text bez zbytečných odborných výrazů.

Kde lze cvičení využít

Z všestranné charakteristiky ragby vyplývají pestrá a kreativní cvičení, velké i malé pohybové hry, které lze provozovat v různých prostředích. Vedle klasického hřiště jsou popsány hry a cvičení pro školní tělocvičny s parketami, malé tělocvičny, úpolové a zápasnické tělocvičny s tatami. Jiné hry se hodí na louku, do parku, na discgolfová hřiště, do lesa nebo na parkoviště. V létě lze využít písčný kurt nebo pláž, případně koupaliště, v zimním prostředí se dají hrát hry na sněhu. Některá cvičení lze dokonce zvládnout na chodníku nebo na chodbě.

O HŘE RAGBY

Ragby a jeho verze

**Ragby = Rugby Union. Fotbal. Americký fotbal. Třináctkové ragby.
Australský fotbal. Galský fotbal**

Ragby = Rugby Union

Pro potřeby této publikace budeme o Rugby Union, tedy ragby pod hlavičkou organizace World Rugby, psát zkráceně jako o „ragby“.

Ragby patří do sportovní rodiny „fotbalů“, jejichž společné kořeny začínají ve starověku. Jejich cesty se však oddělují až v devatenáctém století. Společným rysem je zapolení dvou týmů o míč s cílem dopravit jej do soupeřovy branky nebo území za využití kopání. Zatímco ve fotbale (zde máme na mysli kopanou, v angličtině také *association football* či *soccer*) není dovoleno ovládnutí míče rukama, v ostatních verzích fotbalu ano.

Traduje se, že ragby vzniklo na půdě střední školy v anglickém městě Rugby v roce 1823, kde se žák William Web Ellis údajně během hraní místní verze překopávané poprvé rozběhl s míčem v ruce.

Každá z anglických tradičních škol počátkem 19. století pěstovala svoji verzi hry „football“, jež spojovalo společné skórování prostřednictvím odkopnutí míče nohou. Z těchto her se vyvinulo mnoho dnešních populárních sportů, které v sobě často drží název *football*.

Možná překvapivě se až teprve v šedesátých letech 19. století dnešní fotbal vymezil pravidly tak, že zakázal nošení míče a začal organizovat soutěže. Pokud mluvíme o různých variantách fotbalu v zahraničí a chceme zdůraznit, že se jedná o kopanou, mluvíme o *association football* nebo o *soccer* v USA nebo Austrálii.

Ragby – patnáctky a sedmičky

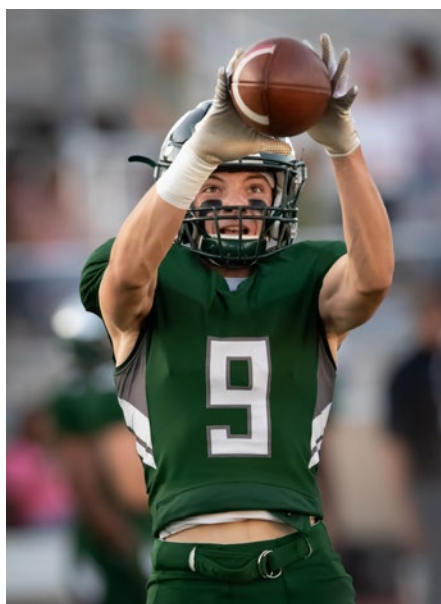
Ragby, tedy *Rugby Union* spravováno federací *World Rugby*, je reprezentováno především dvěma svými variantami, světově rozšířenými „patnáctkami“, které mají mnoho profesionálních soutěží i mistrovství světa, a „sedmičkami“, které se hrají na stejném hřišti, jen v sedmi hráčích na každé straně a turnajovou formou. Sedmičková varianta je od roku 2016 zařazena do programu letních olympijských her.

Pokud budeme chtít odlišit verze ragby, uvedeme „patnáctkové ragby“ nebo také „ragby XV“ (píše se tradičně s římskou číslicí). Sedmičkové ragby se běžně popisuje názvem „sedmičky“ nebo „ragby 7“ (s arabskou číslicí).

Americký fotbal

V Severní Americe se rozšířil „americký fotbal“ (obrázek 1), který je společně s „kanadským fotbalem“ zařazen pod tzv. severoamerické fotbaly nebo sporty s mřížkou (angl. *gridiron sports*). Hlavními prvky amerického fotbalu jsou dlouhé pasy rozehrávačem dopředu nebo vytváření prostoru blokujícími hráči pro běžce s míčem. Hráči mají pevné helmy, velké chrániče ramen, míč je šišatý, menší než ragbyový. Ke skórování (6 bodů) stačí míč přenést nad koncovým územím.

Tým má vždy čtyři pokusy na získání území 10 yardů, aby mohl pokračovat znovu. Hraje se vždy do doby, než je hráč s míčem zastaven. Pokud území po třetím pokusu nezíská, většinou volí kop na bránu nebo odkop. Americký fotbal hraje 11 hráčů na každé straně, ale střídá se až 45 hráčů. Jsou vysoce specializovaní, skupiny obránců a útočníků se neprolínají. Utkání je rozděleno na čtyři čtvrtiny po 12 minutách čistého času a nezřídka zápas trvá přes tři hodiny. Kanadský fotbal má drobné odchylky v pravidlech.

Obrázek 1 Americký fotbal

- Adobe Stock/Joe -

Třináctkové ragby

Podobný princip omezení počtu pokusů na získávání území má i *rugby league*, zkráceně *league*, u nás také známé pod názvem „ragbyové třináctky“. Hráči nemají chrániče, rozehrávka začíná posunutím míče chodidlem dozadu. Obránci, až na dva, musejí být pokaždé 10 m od rozehrávní směrem ke své brankové čáře. Skóruje se položením za 4 body, konverze prokopnutím může další 2 body přidat. Každý tým má vždy 6 pokusů (angl. *tackles*) na to, aby skóroval. Hraje se 2×40 min. hrubého času.

Mistrovství světa v třináctkovém ragby se koná jednou za čtyři roky, hlavními favority jsou obvykle týmy Austrálie, Anglie, Nového Zélandu. Do vrcholné soutěže jsou zapojeny týmy Francie, Walesu, Fidži, Samoa, Irska, Skotska apod., tedy vesměs kopírují rozšíření ragby. Nežřídkou se stává, že reprezentanti třináctkového ragby se prosadí na nejvyšší úrovni i v ragby a naopak. Například Novozélanďan Sonny Bill Williams reprezentoval Nový Zéland v obou verzích.

Podobně jako v ragby mají ragbyové třináctky svůj výběr Britských ostrovů.

Rugby league je nesmírně populární v Austrálii, kde utkání profesionální soutěže NRL navštěvují na stadionech desetitisíce lidí. Uprostřed sezóny této klubové soutěže je vložena série tří zápasů s názvem *State of Origin* mezi výběrem hráčů provincií Nový Jižní Wales a Queensland. Jedná se o jedny z nejsledovanějších podniků v Austrálii. *League* je také populární v Anglii, kde se hraje soutěž *SuperLeague*, do které jsou či byly zapojeny i týmy z Francie a Kanady. Mezinárodní špička je vysoce kvalitní, ale úzká.

V České republice existuje patnáct klubů sdružených v *Czech Rugby League Association*. Vznikla po roce 2000, více informací lze najít na webu www.rugbyleague.cz.

Australský fotbal

Aussie rules, neboli „australský fotbal“, je největším kolektivním sportem v Austrálii. Jeho popularita připomíná plnými stadiony ligu amerického fotbalu NFL. Na obřím oválném hřišti o velikosti 150 metrů proti sobě hrají dva týmy o 18 hráčích, přičemž každý tým může mít čtyři střídající na lavičce. Cílem hry je prokopnutí míče soupeřovou bránou. Manipulace s míčem je omezena a přihrát spoluhráči lze pouze odrazem, např. zařatou pěstí. Hraje se na čtyři čtvrtiny po 20 minutách.

Galský fotbal

Hra je největším „fotbalem“ v Irsku a má s australským fotbalem mnoho společného. Týmy mají 15 hráčů, hraje se kulatým míčem. Zajímavostí je, že branky mají jak síť dole pod břevnem, tak horní část „háčka“. Velká finále se obvykle hrají na stadionu s kapacitou 100 tisíc diváků.

Podvodní ragby

Při tréninku v německých potápěčských klubech vzniklo „podvodní ragby“, které se hraje v bazénu. Dvě družstva jsou složená ze šesti hráčů a šesti na střídačce. Hráči mají ploutve, masku a šnorchl. Cílem hry je umístit těžký míč do koše soupeře v hloubce 3,5–5 m.

Ragby pro vozíčkáře

Wheelchair rugby je paralympijským sportem a hraje se na basketbalovém hřišti na čtyři čtvrtiny po 8 minutách. Týmy mají na hřišti čtyři hráče, součet koeficientů jejich postižení musí být menší než 8. Skóruje se přejetím brankové čáry s míčem pod kontrolou. Míč může být házen, odbíjen, kutálen, driblován či nesen jakýmkoli směrem.

Historie ragby

Rozšíření ragby na Britských ostrovech, v Irsku, Francii, na Novém Zélandu a v Austrálii, Jižní Africe. Zájezdy a turné, tým Britských lvů. Profesionalizace a mistrovství světa.

Ragby šlo již od svých počátků v 19. století především cestou noblesního školního a univerzitního sportu s důsledně amatérským statutem a společensky se tak vymezovalo vůči podobným sportům. V druhé polovině 19. století vznikly silné ragbyové komunity v Británii, které ragby rozšířily do Francie, Kanady, USA, Austrálie, Jižní Afriky, Argentiny a na Nový Zéland. Rychlost rozšíření ragby ještě do konce 19. století budí dodnes obdiv.

První mezinárodní utkání se hrálo již v roce 1871 mezi Anglií a Skotskem. První turnaj v ragbyových sedmičkách se uskutečnil ve skotském Melrose v roce 1883.

Historicky první turné absolvoval v roce 1888 výběr hráčů Britských ostrovů svou výpravou do Austrálie a na Nový Zéland. Zájezdy týmů v té době, kdy nebyla letecká doprava, byly extrémně dlouhé a náročné. Pro představu, tým Nového Zélandu na turné v letech 1888–89 odehrál šňůru celkem 107 utkání proti klubům, regionálním výběrům i národním týmům. Zájezdy týmů z jižní polokoule na severní a naopak byly velmi populární.

Zajímavý je i vznik ragbyových pravidel. Původní psaná pravidla jsou dochována z roku 1846, ale každá ze čtyř unií (anglická, skotská, velšská a irská) si je upravovala podle sebe. Brzy nastaly spory, s jakými se budou hrát populární mezinárodní utkání. Výsledkem bylo ustavení nadnárodní *Rugby Board*, kde Anglie měla šest hlasů a ostatní země po dvou. Později se tato federace přejmenovala na IRFB, IRB a v roce 1998 na dnešní *World Rugby*.

Pravidla z roku 1868 již zmiňují ofsajd, *maul* a věnují se především kopání. Je zajímavé, že míč se nesměl sbírat ze země, výslovně zakázáno bylo škrčení a podrážení. Mlýny se tehdy neprováděly vázáním pod ramena, ale prostým přetlačováním ve stoje. Položení nebylo hodnoceno body, ale možností prokopnout háčko. Odtud se vzal výraz *try* (česky pokus), tedy možnost pokusu o kop, dnes synonymum pro položení za body.

V roce 1905 novozélandský tým (zvaný *All Blacks*) předvedl velšským soupeřům před utkáním tradiční maorský tanec *haka* a Velšané oplátkou začali zpívat svoji hymnu a přidali se k nim diváci. Bylo to první zaznamenané zpívání hymny před sportovním utkáním v historii.

Poprvé se ragby představilo na olympijských hrách v Paříži v roce 1900. Zúčastnili se zástupci tří zemí, Německa, Velké Británie a Francie. Každou zemi reprezentoval jeden klub a Francouzi zvítězili. Poté bylo ragby do programu OH zařazeno až v roce 1908, kdy australský tým, toho času na turné po Evropě, porazil ve finále tým Cornwallu, který reprezentoval Británii. V letech 1920 a 1924 ovládl oba olympijské tur-

Obrázek 2 Historie ragby – malba zachycuje „položení“ v roce 1897

- Adobe Stock/Archivist -

naje tým USA. Přestože ragbyová utkání přitahovala větší návštěvy než např. atletika, bylo ragby nadlouho z programu her vyřazeno. První a druhá světová válka měly na rozvoj ragby negativní vliv, hodně ragbistů včetně reprezentantů položilo životy na bitevních polích.

V roce 1934 založili Francouzi jako protiváhu Brity ovládané anglofonní federaci IRFB asociaci FIRA pro evropské i další země, která mnoho let sloužila rozvoji ragby v zemích, kde se nemluví anglicky. V primární skupině byly Itálie, Rumunsko, Nizozemsko, Katalánsko, Portugalsko a Švédsko a také Československo.

Po druhé světové válce se obnovily turnaje *Five Nations* a také výjezdy týmů na druhou polokouli. Dvě turné výhradně bělošské reprezentace Jižní Afriky do Austrálie a na Nový Zéland vyústila v masové protesty proti apartheidu.

Rozvinula se metodika a Francouzská ragbyová federace v roce 1946 vydala trenérskou příručku „*Manuel pour l'enseignement du rugby*“, kterou o rok později přeložil Rudolf Otto Bauše (1947) do českého jazyka a Český tělovýchovný svaz ji ve spolupráci s ministerstvem školství v témže roce vydal.

Ragby se stává populárním sportem, který rozvíjí týmového ducha i fyzickou odolnost, proto po celém světě vznikají ragbyové armádní týmy, týmy policie i hasičů, které pořádají svá mistrovství.

V 70. letech minulého století bylo představeno „mini-ragby“ pro mládež. Wales v tomto období dominoval turnajům *Five Nations*. Zavedla se možnost vystřídání hráče za zraněného, což do té doby nebylo možné a týmy dohrávaly často v menších počtech nebo s pokulhávajícími hráči na hřišti.

Kluby ve Francii a Itálii v této době hledaly cesty, jak obcházet omezení související s amatérským statutem, aby mohly získávat kvalitní hráče. Ještě před příchodem profesionalismu bylo možné potkávat v italských a francouzských klubech nejlepší hráče z celého světa. Byli obvykle placeni za jinou práci pro klub nebo byli dotováni některými partnery či sponzory klubu. Za zmínku stojí působení největších hvězd australských mistrů světa Davida Campeseho v milánském klubu Amatori a Michaela Lynagha v Trevisu, Novozélandanů Zinzana Brooka v Laziu či Garyho Whettona v Castres. Také desítky českých hráčů od konce 60. let využívaly možnost angažmá v různých úrovních těchto soutěží.

Významným rokem pro světové ragby byl rok 1987, kdy se uskutečnilo historicky první mistrovství světa na Novém Zélandu. Titul získali domácí, kteří ve finále porazili Francii. Následující mistrovství se uskutečnilo v roce 1991 na Britských ostrovech a ve Francii, kde ve finále domácí Angličané nestačili na Austrálii.

Přelomovým mezníkem v ragby se stalo mistrovství světa v Jižní Africe (1995). Jednak bylo oslavou konce apartheidu a politickým vítězstvím ikonického prezidenta Nelsona Mandely, který dokázal přivést původní černošské obyvatele k podpoře bílého národního týmu, a přineslo také jedinečnou sportovní kvalitu. Světu se představil dominantní novozélandský útočník Jonah Lomu.

 Doporučujeme shlédnout film „Invictus: Neporažený“ s Mattem Damonem a Morganem Freemanem, který tento jedinečný turnaj v JAR zachycuje. Od tohoto šampionátu změnilo ragby svůj status a stalo se plně profesionálním sportem.

Od příchodu profesionalismu (1995) se razantně upravují pravidla, např. jsou zavedeny červené a žluté karty (vyloučení na 10 minut), je povoleno zvedat hráče při autovém vhazování i při příjmu výkopů, což nabízí divákům unikátní podívanou. Obecně se ragby díky profesionalismu a úpravám pravidel zrychluje, doba čisté hry, kdy je míč ve hře, se blíží až 50 % času u utkání nejvyšší úrovně.

Současné světové ragby

Země, kde je ragby populární. Vrcholné a profesionální soutěže.

Aktuálně je ragby jedním z nejrozšířenějších týmových sportů. Ragby hraje 9,6 milionu hráčů a hráček ve 124 zemích po celé zeměkouli. Na nejvyšší sportovní úrovni se ragby hraje na Britských ostrovech, ve Francii, Itálii, Japonsku, v tichomořských státech Nový Zéland, Samoa, Fidži, Tonga, v Austrálii, Jižní Africe, Argentině, USA, Kanadě.

Mistrovství světa v ragby (angl. *Rugby World Cup*) se počíná rokem 1987 (Nový Zéland) koná každé čtyři roky. Každý turnaj trvá přibližně měsíc a půl a hostí 20 týmů rozdělených do čtyř skupin. Mistrovství světa je gigantickou podívanou a finálové sou-

boje bývají mediálně nejsledovanější světovou událostí. Od roku 1991 se koná i ženské mistrovství světa v ragby.

Nejvíce vítězství mezi muži získaly Nový Zéland (3), Jižní Afrika (3) a Austrálie (2). Pouze 1krát vyhrál tým ze severní polokoule, v roce 2003 vybojovala trofej Anglie. V ženách dominuje Nový Zéland.

Třídenní turnaj v sedmičkách v rámci **olympijských her** je vrcholem pro hráče, kteří se na turnaj speciálně připravují. Na prvním novodobém olympijském turnaji v Riu de Janeiro v roce 2016 startovalo 12 týmů mužů a 12 týmů žen. Pro „malé“ ragbyové země bylo velice motivující, že se dokázaly na takovou prestižní akci nominovat i reprezentace, které v patnáctkách nepatří mezi absolutní špičku. Překvapením proto byla účast Keni a Španělska v obou pohlavích nebo Kolumbie v ženské kategorii. Prvními olympijskými vítězi se stali muži Fidži (historicky první olympijská medaile pro tuto zemi) a ženy Austrálie.

World Series Sevens je nejvyšší profesionální soutěž mužů i žen v sedmičkách hraná od roku 1999. Série každý rok sestává z řetězce 10 turnajů pořádaných na velkých světových stadionech mezi prosincem a červnem. Účastní se jí vždy 15 stálých týmů a několik hostujících. Nejznámějšími turnaji série jsou Hong Kong, Dubaj, Las Vegas, Vancouver, Singapur. Víkendovou akcí karnevalového typu vždy žije celé město.

Národní patnáctkové týmy jednotlivých zemí jsou zapojeny v několika významných turnajích. **Six Nations** je tradičním turnajem nejlepších evropských ragbyových zemí, který se hraje jednokolově během února a března. **The Rugby Championship** je

Obrázek 3 The Rugby Championship – utkání mezi Jižní Afrikou a Austrálií

- Shutterstock/IOIO IMAGES -

nejhodnotnějším každoročním turnajem národních světových týmů z jižní polokoule: Nového Zélandu, Austrálie, Jižní Afriky a Argentiny. **Lions Tour** je již od roku 1888 tradiční sérií několika utkání, kdy tzv. *Home Nations* (Anglie, Wales, Irsko a Skotsko) vyberou svoje nejlepších hráče a jednou za čtyři roky vyzvou jeden z nejlepších světových týmů, typicky Nový Zéland, Austrálii nebo Jižní Afriku. Jedná se o prestižní událost, sledovanou diváky na stadionech i prostřednictvím přenosů po celém světě. **Summer** a **Autumn Test Matches** jsou tradiční a zároveň komerčně úspěšnou záležitostí. Nejedná se o přesně definovanou soutěž, v červnu a červenci vyjíždí obvykle národní týmy severní polokoule na jih a v listopadu naopak.

🌀 Název „Test Match“ znamená, že se jedná o oficiální utkání mezi dvěma týmy seniorských národních výběrů.

Super Rugby je asi divácky nepřitažlivější profesionální klubovou soutěží v patnáctkách. Vzhledem k tomu, že se nesestupuje, týmy hrají pohledné, útočné ragby s kreativními prvky. Jedná se o čtyřměsíční intenzivní soutěž regionálních týmů jižní polokoule. Hlavní evropské klubové soutěže jsou navzájem provázány nadnárodními evropskými poháry.

Anglická **Premiership** a francouzská **Top14** jsou si podobné, protože staví na tradičních klubech z ekonomicky silných oblastí. Irsko, Wales, Skotsko, Itálie a nově Jižní

Obrázek 4 Atmosféra ragbyového utkání

- Shutterstock/Rayman Cheuk Wai-man -

Afrika hrají dohromady soutěž *United Rugby Championship*. *European Rugby Champions Cup* (či po sponzorovi také známý jako *Heineken Cup*) a *Challenge Cup* jsou turnaje, které tyto soutěže v průběhu sezóny propojují.

Ragby v České republice

Zakladatel Ondřej Sekora a překlady ragbyových názvů. České ragbyové kluby, svaz. Ženské ragby. Ragby školní, univerzitní, armádní, policejní, hasičské.

První pravidla ragby přivezl do Čech už koncem 19. století Jaroslav Rössler Ořovský, ale neexistují záznamy, že by v té době bylo odehráno byť jediné utkání. Prvním doloženým zápasem je souboj v brněnských Pisárkách z roku 1926, které řídil jako rozhodčí výtvarník, spisovatel a novinář Ondřej Sekora.

Sekora přeložil ragbyová pravidla z francouzštiny a pojmenoval herní posty srozumitelnými českými názvy (pilíř, mlynář, rváček, mlýnová spojka, vazač, tříčtvrťka). Hráčům předních řad dal název rojníci (angl. *forwards*, francouzsky *les avants*) a trochu nešťastně zadáky pojmenoval „útočníky“ (angl. *backs*, francouzsky *les arrieres*). Od šedesátých let 20. století se používá počestěný název „ragby“, odvozený od fonetické výslovnosti.

Rok po brněnském představení ragby v roce 1927 vznikl první ragbyový klub i mimo Brno, pražská Slavia, a následovaly další. V průběhu 30. let se již hrál šampionát ČSR, který byl přerušen v době ekonomické krize před druhou světovou válkou. Ještě v průběhu války, v roce 1944, se začalo ragby hrát v Praze na Strahově, kde šedesát nadšenců sestavilo ad-hoc týmy pojmenované „Radostně vpřed“, „Veslavín“ apod.

České ragby zažilo rozmach v poválečných letech. Rozšířilo se do armády, kdy byli vyškoleni instruktoři, založili na 30 jednotek a ragby se zařadilo do vyučovacího plánu učiliště vojenské tělovýchovy. Bohužel počáteční nadšení opadlo a v roce 1970 zbyl jediný armádní oddíl Dukla v Přelouči, který fungoval až do devadesátých let 20. století.

Zatímco světové ragby se od roku 1995 profesionalizovalo a jeho kvalita šla nahoru, české ragbyové kluby bojovaly po rozpadu státní podpory na přelomu 90. let o holé přežití.

Po roce 2000 se vnímání ragby změnilo k lepšímu, bylo možné sledovat televizní přenosy zahraničních utkání a veřejnost, především mládež, projevila o ragby zájem. V tomto období zažilo české ragby zajímavé období, jelikož hráči, kteří v 90. letech vyjeli do zahraničí, nabrali cenné praktické zkušenosti, někteří dokonce v nejprestižnějších profesionálních soutěžích. Také díky jejich zkušenostem se český národní tým propracoval na několik let do skupiny A mistrovství Evropy, tzn. pouze o jednu úroveň pod profesionální *Six Nations*.

Rodiče přivádějí děti do ragbyových klubů, kde se o ně trenéři příkladně starají. V Česku je nyní kolem 30 amatérských klubů a potěšujícím faktem je zejména zá-